

ЧУГУЛА ПРОФЕССИЯЛАРГА

Тыванын В. И. Ленин атты даг-дүгү арылдар комбинатын ажылдагы кийриги Тыванын бүүрүкү күлпери хөгжүрүгө, ажылчын аагынын илжүүрүнө кайчар-даа аажок уруг укур-дузалыг болган.

Комбинаттын бирги өздөшчү тударынын даа мурунча Ба-рыш-Хемчиңиң Кара-Даанын баарына кыштан түр суурну туулу, белеткег ажылдарын өгөдөөн турган. Ичкан-на анаа дык хей тудукчу кад-лар тыптып, тускай мергежил-ге өренип, оларның хей кезин комбинаттын бирги өздөшчү туудуңу шилчөөн. Орта, ылангыч үндөсүн чонун тэ-лээкчилери чал-чаа профес-сияларны чедиң ап, ажылчын алдынын орданын каттыжып кирип турганар.

Комбинаттын ийги өздөш-чиңи туудун дооксап, ажылда-га кийркен соонда анаа хей санын специалистер негет-тиниң келген. Агыч-агыч пестерге, участоктарга, лаборато-рияларга ажылдарына-биле хей националдарын тэлезекчил-ри училищелерге, институттар-га болгаш бүүрүгө туудун бо-лууда өренип турар. Олар-нын аразында орустар, украин-нер, тывалар, хакастар даш кымнарын чок дээр! Галина Грачева (үстүңе Чугула) даг-дүгү арылдар комбинатын төп лабораториянда өлчөк лабораторияны бооп ажыл-дап турар. Ол бөдүүн соутуу-

Республиканың тараа про-дуктулар өргөлдөөнүн коллект-ивни онгу беш чылдың үшү чымынын баштайгы кварталын чедиңкиниң өргөлдөөнүн Институт-биле өргөлдөөн сортут дагдан бүүрүкү 102,3 хуу комбинат бүүрүкү 105 хуу, барай сайгарыламын планын 116,8 хуу күөдөсүн, даалтадан ажыр 500 тонна комбинатту бүүрүкү, 150 муң рубльдин продукцияны сайгарган.

Мылдыг чедиңкинер кол-лективне социалисттиң чарыш-ты доштот организастаанын-даа чедиң адынган. Ылаң-гыч бо чылдың өзегинде со-циалисттиң партиятын СЭНП ТН-ның, СССР-ның Министр-лер Чогулуның, ЦКПС-ның болгаш ВЛКСМ ТН-ның Ча-гууна танышкан, өргөлдө-өсүн коллективне бүүрүк со-циалисттиң чарышы өргөлдө-өсүн улам күштөдүргөн. Бо чыл-дын ортан үш айынын түдөл-ө-ли-биле Кызылдың сайгарыл-га баазаны 150 муң рубльдин продукцияны сайгарган, тывичин болган.

Тус-тус бригадаларың, өл-чө-чегеринч болгаш ажалчы-нарың аразында калбарган чарыштын түдөлөни баа үн-дүргөн. Анаа Кызылдың сай-гарылга баазасында С. Орус-оодун уадурун өчкөт. Ча-дааның сайгарылга бааза-сында мастер А. Серенкич удурун даа бригаданы бирги чери түрүгүндө элөөн.

Ч. ДОНСАН республиканың тараа продуктулар өргөлдөөнүн коллективне социалисттиң чарыш-ты доштот организастаанын-даа чедиң адынган. Ылаң-гыч бо чылдың өзегинде со-циалисттиң партиятын СЭНП ТН-ның, СССР-ның Министр-лер Чогулуның, ЦКПС-ның болгаш ВЛКСМ ТН-ның Ча-гууна танышкан, өргөлдө-өсүн коллективне бүүрүк со-циалисттиң чарышы өргөлдө-өсүн улам күштөдүргөн. Бо чыл-дын ортан үш айынын түдөл-ө-ли-биле Кызылдың сайгарыл-га баазаны 150 муң рубльдин продукцияны сайгарган, тывичин болган.

Тус-тус бригадаларың, өл-чө-чегеринч болгаш ажалчы-нарың аразында калбарган чарыштын түдөлөни баа үн-дүргөн. Анаа Кызылдың сай-гарылга баазасында С. Орус-оодун уадурун өчкөт. Ча-дааның сайгарылга бааза-сында мастер А. Серенкич удурун даа бригаданы бирги чери түрүгүндө элөөн.

Ч. ДОНСАН республиканың тараа продуктулар өргөлдөөнүн коллективне социалисттиң чарыш-ты доштот организастаанын-даа чедиң адынган. Ылаң-гыч бо чылдың өзегинде со-циалисттиң партиятын СЭНП ТН-ның, СССР-ның Министр-лер Чогулуның, ЦКПС-ның болгаш ВЛКСМ ТН-ның Ча-гууна танышкан, өргөлдө-өсүн коллективне бүүрүк со-циалисттиң чарышы өргөлдө-өсүн улам күштөдүргөн. Бо чыл-дын ортан үш айынын түдөл-ө-ли-биле Кызылдың сайгарыл-га баазаны 150 муң рубльдин продукцияны сайгарган, тывичин болган.

Ч. ДОНСАН республиканың тараа продуктулар өргөлдөөнүн коллективне социалисттиң чарыш-ты доштот организастаанын-даа чедиң адынган. Ылаң-гыч бо чылдың өзегинде со-циалисттиң партиятын СЭНП ТН-ның, СССР-ның Министр-лер Чогулуның, ЦКПС-ның болгаш ВЛКСМ ТН-ның Ча-гууна танышкан, өргөлдө-өсүн коллективне бүүрүк со-циалисттиң чарышы өргөлдө-өсүн улам күштөдүргөн. Бо чыл-дын ортан үш айынын түдөл-ө-ли-биле Кызылдың сайгарыл-га баазаны 150 муң рубльдин продукцияны сайгарган, тывичин болган.

Суггаттыг шөлдүү беримчези

ЭҢ-НЕ ҮРЕ-ТҮҢНӨЛДИГ АЖЫГЛААР

Суггарылга 22 чыл дүрүгүндө азымдап келген, черин бөдүүн азын, уаг арга-дуржулгаңы, суггаттыг чери доу беримчези-биле азылдар дөш сагып азын чүүрүп хоочун тараам Адын-оол Кызыл-оолдуң блязын чүүрүп номчаан, оң ында бүүрүк-ла өй келген, хүниң негеделиг айтыр-гачың көдүргөсүн бүүрүк-биле деттик түр мен. Ону чуга-лажым хоочунуң азыншарыңа редакционун органи-астаан турары база-да чүүдүгү-дүр. Ичкангаш мында кө-дүртүңгөн чугула айтырчылар талазы-биле бөдүүнүң сана-оолжанын хорун ишчилелерин чорулу түрү эртеден кижи болганынча, солун демаштыр солчур болдм.

Тывада чер фондуңунд анык куралың 18865 муң гектар хире. Оң иштинде оларга 4014 муң гектар, са-ген шөлү 107 муң гектар, та-раа шөлү 493 муң гектар. Тываның бүгү девисаарың 20 хире хуузу орту-дөсүн чер-бер болуу турар. Ол чер-беринде чүгө 500 муң гектар чег-сешиң өдөө азыл-агында ылаңлап турар. Ыччаларок 300 муң ажыг гектар чер сүт үрөөрүнүн, 346 муң гектар сүт үрөөрүнүн азылгына таары-жып турар. Хорунуң даг, сүт үрөөр чорук шөлдөрүнүн дү-жүктүрүн күдүлдүгүн, чыа са-пында-ла өдөө азыл-агында удуу котардыгы таарышты-рып турар. Ону мындыг сай-гардың тодарыг көрүп болур. Бир өвс 1966—1970 чылдары савоюктарга тараа куулар-ларының гектардан дүрүдү 8,2 центнер, Дүрүкүлге ста-циялыгы — 11,9 центнер тур-ган болса, 1971—1975 чылдары о-д-ла-да дараалыкка-биле 6,9 болгаш 10 центнер болуң, ну-дудан келген.

Това аттыг совхозта суг-таттыг черлер 3 муң ажыг гек-тар турбаз укурдуг деп. А. Кызыл-оолдун блязын чөп-түр, Ресубликада хемер үн-парында, дагал электеринде, ийлерде, тулаалтың ойнаа-ларда ам-даа ажылдаа хире черлер бар. Ол куралдарың дүрүн ажылдагың — хү-ниң негеделиг айтырмы. Ук черлерин ишчидең алды, оларга, тараа культураарын, мал черлерин тарааш, чогуур беримчени алды азыл-агың бүүрүкүң чугула сорулгазы болчу турар.

ЧЕТПЕСТЕРНИ ЧАЙЛАДЫР

Кызыл районун «Х Уаг Хураа» совхозунд механизаторларынң болгаш чер азымдыгыңдагы хураал бо-лур эртен. Анаа совхозтуң та-раамыңарын эртен чылдык чоруктай азымдың түдөл-өсүн азынган, хову азым-дын талазы-биле четпестер-ни сайгарып көргөн.

Моон бир кол чыдагыңың— сугтаттыг черлерин чогуң-чел азылгалаңың турарында. — Эртен чымын часың суг-гарыгыңа дык овалдык чорук болуң уруктарга эл-дөрөн. Сугтаттыг өй-шанаада чоругуңаңыңа шөлдөрүн үнүш-дүжүктүрү күдү болуң турар. Сугтаттыг эки чоруда-рынның кайы хире азымдык мындыг чыжек көргүзүң ту-рар. Күкүрүзү тарым чери өй-шанаадың мындагы сугтаттыг кызылдың ачызында 896 тон-на сикоту салып алган өс.

Това аттыг совхозта суг-таттыг черлер 3 муң ажыг гек-тар турбаз укурдуг деп. А. Кызыл-оолдун блязын чөп-түр, Ресубликада хемер үн-парында, дагал электеринде, ийлерде, тулаалтың ойнаа-ларда ам-даа ажылдаа хире черлер бар. Ол куралдарың дүрүн ажылдагың — хү-ниң негеделиг айтырмы. Ук черлерин ишчидең алды, оларга, тараа культураарын, мал черлерин тарааш, чогуур беримчени алды азыл-агың бүүрүкүң чугула сорулгазы болчу турар.

Хол изин бут чандыр баспас advertisement with image of a person using the device.

шөлдүгү-ла бедивес. Барда чатыл-гаш оштаны хойларынң дөң кыдыгыңа барың, бирде бо кыдыгыңа көң, бааны дозуң, доккадан көрбөң, Ыччалар-жон ай хойлар олт болган маңаыңар. Ол дозуң, бо до-зуң чора-торга, одаалдың мырар, өй-чистиг, чогааларың чөргө келген. Хойлары ам-на тодуң, оожум оштат эгелес.

Това аттыг совхозта суг-таттыг черлер 3 муң ажыг гек-тар турбаз укурдуг деп. А. Кызыл-оолдун блязын чөп-түр, Ресубликада хемер үн-парында, дагал электеринде, ийлерде, тулаалтың ойнаа-ларда ам-даа ажылдаа хире черлер бар. Ол куралдарың дүрүн ажылдагың — хү-ниң негеделиг айтырмы. Ук черлерин ишчидең алды, оларга, тараа культураарын, мал черлерин тарааш, чогуур беримчени алды азыл-агың бүүрүкүң чугула сорулгазы болчу турар.

Иван Петрович бай-мындын үнү келген. Кы-дагы чоргар, бүүрүдүң, аптара дег дөшкө хөрдөңдөң, чоң, малтар дурт-сымыдан, адымның шышар дүмү бол-дурдундөң өгө-шымара илден. Аңа дур өңдүт анык кырып-тарылда өңдүктүң оттары мынтылган, чымык арыш-мы-райында чагай сөгкөлдүңгөң хөргөңдү болуң бир-ле ошайгы шөңи бар. Дашыңдан көр-гөң, чымык талазы-биле кызыл ортуу чөп-ла чедиң чорук хире. Чымырга хурер чей-наан. Оң кадир хаваан дүй-гөн. Танды-Уула сөмчиче харамын көргөн. «Өң-ле хөң бөдүүр-дур деп, Иван Петрович шитинде болганын, Адың сугтарган, шапалатаң ай чо-руу чүү-бөдүүн салдың ап-ган.

Бир-ле күзүн ажаң алымыңын дооалуңда, хой кадарар иван петет-тинин турар деп дыңнаш, Иван Петрович конторга көргөң. Колхоз даргазы Юрий Михайлович Чихачев Сафо-новтуң чугааның дыңнап олу-рар, бүүрүккөн шичилтиг мында дөң: — Кижиле болганы хой ка-дарың шываас. Сен дөңгө хойжу эвес, механизатор кижиле шываас сен. Оң ажык-тыг чүвө үнөр деп бе, Иван Петрович? Иван Петрович даргазыңа таалайбыраан: — Кара чажымдан хой ара-зынга өскөн, ону кадарың чо-руу мөп. Ачам Хакасаның алдырың хойжуу чорсаң. Юрий Михайлович чуга-дан кестеринге ам хураан элени берген. Оң чымык ху-дүмүрбүшканың, чымыктың: — Дем-не чоп илчээр Петрович! Силерни хойжу деп кай-мын билчир ийин. Унугу хөңжү шываакың силер? Ыччаларга-ла чорук чогаан-дыр. Артында механизатор-хойжу. Орай күс апарганда, Иван Петрович бир колдан хойжу хулаң алган. Кады кадарар эки Кунга Шавы болган. Баштайгы хүпүлдө Иван Петрович эленте сүмөлз: — Чаа, Кунга, бо хойларын билчир элентең кадарар-ла. Бис

мында айлаң олуруң чок. Сен сугу чорур, беш хонор, а оон мен чорур баа беш хонор. Мен илчээр болар. — Чымык кижиле артарга берге. Балың оң кадыр, кым от салыр, кым шай хайымды-рарың? — Ажыбар, тапшың. Ча-гыч бар. Мында чурттар дым чок, культура баа чок. Суурда чурттар-ла, өзөг-чөң азылдар. Оң күш эки, тапшың. Бис ам өзөгкөң азылдар-ла. Хой азылмыңа өзөгкөңгөң кадыгыңа Балгазыңа бир-ле дугарында Иван Петрович эгелес. Оң уагерги-биле со-хоотуң хойжулар элентең кадарарыңче, суурга туруң, культураң чурттарынче илчөөң. ИМӨР дүшкөн. Сой хемия бузу Балгазың сууруң кырыгы астына берген. Таптың-ла ичкан ай «Волга» сууруң үстүңдөн күдү чы-дыңгытаның, дораа күдүмчү-сө эй тыртың, шичик удуг ба-кымың хериминиң элентең тура дүшкөн. Иван Петрович Сафонов беш хонуктуг эл-чөң эртинчи, кодала хойла-рын элентең хулаңың, бөдү-нүң «Волгазың-биле бө-жө-жүмүңга хал келген ол. Оң ка-давы Анна Илларионовна өөрүшүлүгү уткуш алган. Ажы-якын сонуруң чуга-лаажырың-биле алдарың малчын Иван Петрович Сафо-новтуң бакымыңга орай кы-жө келдим. Иван Петрович-биле чугаалажың олар бис. — Бүгү-ле чүвө илчөөң кызылмын аңа хамарың. Хойжу бүүрүдөн айтыр болуңуңа, кыла дөр. Хамык удуру хойжун дөңдө-ө-лөң. Хой сөмчө болса, хойжун дөңдө-ө-лөң илчөөң илчөөң илчөөң болса, хой хураан-даа, арбын дүк-даа ай шываас. Хураганарын үскөн соонда хойну тараа хоорүзүңга ка-

Башкыларнын Бүгү-россия съездизинин делегады

«АЖЫЛ ШУПТУ БИСТЕ ДӨМЕЙ...»

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

АПРЕЛЬ 13-ГЕ

БИРГИ ПРОГРАММА

- МОСКВАДАН 10.00—«Еге» Информастыг программа. 10.35—Эртенги гимнастика. 10.53—«Харышлар» торкестер.

- МОСКВАДАН 17.00—«Литература тазаланган» 1978 чылдың Ленинги шаңналына сарнадаан. 17.30—«Чогаалдык».

- КЫЗЫЛДАН 18.00—Телемөдөөлөр. 18.10—«Делегей байдалыгыч допчулалы» Дамчыдыла.

Агаар

Бөгүн республикага бүрөөк Бөгүн республикага бүрөөк. Бөгүн республикага бүрөөк. Бөгүн республикага бүрөөк.

Table with 2 columns: Time, Temperature. Rows for different times and temperatures.

Редактор В. С. ШАРАВИН

«НАЫРА»-«Турец» 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 21.00 шактарда.

«НАЫРА-Т»: «Турец» 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 21.00 шактарда.

«НАЫРА-Т»: «Турец» 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 21.00 шактарда.

«НАЫРА-Т»: «Турец» 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 21.00 шактарда.

«НАЫРА-Т»: «Турец» 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 21.00 шактарда.

Ээлчеглиг КИЧЭЭЛГЕ

СЭКП Улуг-Хем районунун чынында анык комиссиястер школаның ээлчеглиг кичээли болуп эртен.

ЧАРЫШТЫГ ШКОЛАЛАР

Кара-Хаан ортумак школаның төлөөлери Баян-Нол ортумак школаның дашынгалыгыч сөлөүгү хуннеринде аалап чорашкан.

Сураглыг совет шүлүктү В. Маяковскийниң «Ажыл шупту бисте дөмей, анданым аи, шилеп алыр» дөң ордугдары...

Төрөнн чуртувусту чүрө Москванга калак депмес Россияныг башкыларнын съездизинге Тывадан делегат болуп барып киреги аас-көзүм менө база таварышкан.

айгыг башкылаашкыныкта чедирген дуаазын ам-да сакын чоруруу мен. Кичээл болуп турар уеле.

Коллективте ажил-ижинге кызыккан, телептиг башкылар эвөөс авес. Л. Д. Чуларева, Т. А. Прилипухова, Н. А. Волкова...

риг хүлээлгесин эрттиреш. Кызылда өг-бузелит ажилдан, чурттан турар.

Апрельдин 13-14 хуннеринде Москвага бешималарнын Бүгү-россия съездизин бооп эртер, Делгермаа Чоодуевна Кочага аана Тывадан киреги аас-көзүм менө база таварышкан.

ЧОРГААРЛАНЫП ТУР МЕН

чугаагон. Бистиг башкыларнык, кичээлчилеринге боттарымыг мурунда сыйдыр хундуугу күлээлгеси ак сеткилдиги беле күсседип турарлар.

Кизи болгаш бойдусе «ХУУ» ЗООПАРК

Ереванныг хаймышканыг күдүмчүлүгүн бирээлгеси аа-мелерниг кирингези, хей-ниги ажилыгыма школачыларныг кирингези—бо бугу чүүлдерин барындаалан көөр.

Н. СКАН-ОЛ.

ЧОРУУНАР ЧОГУЗУН

В. АМЫРНЫН «Чуруу тур мен» деп фототыюу.

МАРИНА—ЧАСПАС АДЫГЖЫ

Кызылдың № 15 ортумак школаның онгу классчысы Марина Мельникова «Трудовые резервы» иш тура сплет нителенинги Тел Чөвүленинги на ааарынын талазы-биле Нишинеба болуп эртен чемпиондыгыг киришеш, мөңгүн медальыг чаалап албашан, апрель төнчүзүнде Фрунзеге болуп чурттуг чемпиондыгыг кириги эргени чедип алган.

Мындаг чедипинер Маринана дораан чедип көргөзөн. Ол уш чыл дургузунда шуургу белекенини көлгөн.

Айтырчар, харыылап берээли ШИТПИРГЕ ХАМААРЫШТЫР

Баш-Тапта райондан хамаарыч С. Иргат эш хуу судтарыныг ажилыгыга хамаарышкан аян айтырыгы бисче бийип, ону созуп дамчытыр харылап боорин дилетин.

Тыва АССР-ниң Дөдө судузу кеңигүү, юрист Самдан Айдышев ДОРСАТТАН С. Иргаттиг созуругаан айтырыгыг харылап боорин дилетин бис. Оң харынымы моон адаанда парладымыс.

РСФСР-ниң Дөдө Советиниң Президиумунуң 1977 чылдыг март 11-де бадьлааны «Эш хуу судтарыныг дугайында» Дүрүктө эш хуу судтарыныг үндүрген шийтириг хуузу дөң кириги болурун айткан.

Эш хуу судтарыныг хууза алган шийтиригте хамаарыштыр хомуудаларын уг судтарыг тургускан, оларнын болаан турары хуузе деу-таттарынык Советтериниң күссөзүмдөгү ийкели, азы профвадел комитеттеринге киирер.

Айтырчар, харыылап берээли ШИТПИРГЕ ХАМААРЫШТЫР

дүргүп турарын хыяп көөрүвүч ийи хевирин бар. Амдымында хоойлу бугуар күштүг болбаан шийтириги хомуудаларын чүрүм-биле, күштүг деп көрдүрген шийтириги хайгарал чүрүм-биле хыяп, аде көрүш болур.

Эш хуу судтарыныг үндүрген шийтиригте хамаарыштыр хомуудаларын бургууугу деп санагырган, көгөрөп киледелер болгаш хамааты ийкели талаам-биле ийкели ийкели харыылачы ийкели кирип болур. ССРЭ-де прокурор хайгаралыгы дугайында Дүрүктө 13 чүүлүг бугуар прокурор удууларынык кирип эргелет.

Эш хуу судтарыныг үндүрген шийтиригте хамаарыштыр хомуудаларын бургууугу деп санагырган, көгөрөп киледелер болгаш хамааты ийкели талаам-биле ийкели ийкели харыылачы ийкели кирип болур.

Эш хуу судтарыныг үндүрген шийтиригте хамаарыштыр хомуудаларын бургууугу деп санагырган, көгөрөп киледелер болгаш хамааты ийкели талаам-биле ийкели ийкели харыылачы ийкели кирип болур.

Эш хуу судтарыныг үндүрген шийтиригте хамаарыштыр хомуудаларын бургууугу деп санагырган, көгөрөп киледелер болгаш хамааты ийкели талаам-биле ийкели ийкели харыылачы ийкели кирип болур.

Эш хуу судтарыныг үндүрген шийтиригте хамаарыштыр хомуудаларын бургууугу деп санагырган, көгөрөп киледелер болгаш хамааты ийкели талаам-биле ийкели ийкели харыылачы ийкели кирип болур.

Эш хуу судтарыныг үндүрген шийтиригте хамаарыштыр хомуудаларын бургууугу деп санагырган, көгөрөп киледелер болгаш хамааты ийкели талаам-биле ийкели ийкели харыылачы ийкели кирип болур.

Эш хуу судтарыныг үндүрген шийтиригте хамаарыштыр хомуудаларын бургууугу деп санагырган, көгөрөп киледелер болгаш хамааты ийкели талаам-биле ийкели ийкели харыылачы ийкели кирип болур.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: индекс 667000

Кызыл, Шетинжик болгаш Кравченко судуучуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОНЫ: Редакторун 2-24-63, редакторуу оралакчыларыныг 2-35-24, 2-31-75, харысалгалыг секретарыныг 2-23-35, секретарыныг 2-23-35, өргөткүч амырлар килдизиниң 2-37-13, проагандык килдизиниң 2-31-75, културга килдизиниң 2-23-54, көдө ажил-ажыг килдизиниң 2-21-47, үлетпүр килдизиниң 2-22-84, чалга килдизиниң 2-41-27, информатив база совет тургууугу килдизиниң 2-20-80, корректорларыныг 2-27-41, бухгалтерияныг 2-12-45, созуу келбей баргалга 2-32-75 телефончо болгаш.

Тираж 17531. Чалгыч № 117. СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП УНЕР